

Інформація про вибіркoву навчальну дисципліну
циклу загальної підготовки
для кафедрального каталогу вибіркoвих навчальних дисциплін на
2025/2026 н. р.

Назва дисципліни	Державно - правовий статус Закарпаття
Рівень вищої освіти	Другий магістерський
Курс (рік) навчання	1
Семестр	Осінній/Весняний
Обсяг дисципліни у кредитах*	4 кредити ЄКТС
Мова викладання	Українська
Передумови для вивчення дисципліни	Історія держави і права України
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Кафедра теорії та історії держави і права
Інформаційне забезпечення	
Форма проведення занять	Лекції та семінари
Форма семестрового контролю*	Залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):

Вивчення навчальної дисципліни «Державно-правовий статус Закарпаття» спрямоване на розвиток наступних компетентностей:

Загальні компетентності:

- ЗК 1** Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- ЗК 2.** Здатність проводити дослідження на відповідному рівні;
- ЗК 3.** Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;
- ЗК 8.** Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності);
- ЗК 9.** Здатність працювати у міжнародному контексті.

Фахові компетентності:

- СК 6.** Здатність обґрунтовувати та мотивувати правові рішення, давати розгорнуту юридичну аргументацію;
- СК 9.** Здатність застосовувати міждисциплінарний підхід в оцінці правових явищ та правозастосовній діяльності;
- СК 13.** Здатність доносити до фахівців і нефахівців у сфері права інформацію, ідеї, зміст проблем та характер оптимальних рішень з належною аргументацією;
- СК 14.** Здатність самостійно готувати проекти нормативно-правових актів, обґрунтовувати суспільну обумовленість їх прийняття, прогнозувати результати впливу на відповідні суспільні відносини;
- СК 15.** Здатність самостійно готувати проекти актів правозастосування, враховуючи вимоги щодо їх законності, обґрунтованості та вмотивованості.

В результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати:**

- сутність, зміст і специфіку основних юридичних категорій наукової дисципліни, що вивчається;
- історію виникнення та основні етапи розвитку державних традицій на території Закарпатського регіону;
- зміст та характеристики державотворчих процесів на території краю;
- порівняльні особливості державно-правового статусу Закарпаття з країнами Центральної Європи та іншими Українськими територіями.

вміти:

- застосовувати набуті знання з курсу „Державно-правовий статус Закарпаття” у дослідженні наукових державно-правових проблем, робити із цих досліджень науково обґрунтовані правові висновки і узагальнення, вміло використовувати їх у власній професійній діяльності;
- з’ясувати сутність, особливості та еволюцію розвитку держави, її правової системи, протиріччя і способи їх вирішення в ході складного соціального розвитку;
- опираючись на гуманістичний зміст науки, що вивчається, реалізовувати на практиці основні положення її теоретичних положень по формуванню духовного потенціалу нашого суспільства, створення обґрунтованої та оптимальної суспільно-правової системи України.

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

Знання європейської та світової державно-правової хронології, основних подій та процесів, що визначали статус досліджуваного регіону, здатність описати історико-правові тенденції в останні сто років. Знання базових історично-правових категорій, які розкривають природу державотворчих процесів, закономірностей та особливостей розвитку Закарпаття у контексті розвитку Української державності.

Знання історичних засад державно-правового розвитку краю як складової частини України від найдавніших часів до сьогодення, об’єктивній оцінці місця і ролі окремих фактів та явищ у загально-історичному та державно-правовому контексті.

Тема 1. “Державно-правовий статус Закарпаття” як навчальна дисципліна

Державно-правовий статус Закарпаття як об’єкт вивчення. Предмет дослідження. Методи дослідження та завдання дисципліни. Періодизація державно-правової історії Закарпаття. Джерела та література вивчення навчального курсу.

Тема 2. Зародження державного устрою на Закарпатті

Розселення слов’янських племен та формування засад державності. Прихід угорських племен і становлення феодалних відносин. Взаємовідносини Карпатських русинів з Київською Руссю. Федір Корятович і Закарпаття. Особливості системи державного управління і системи права. Народні виступи проти феодалного і національно-релігійного гніту та їх вплив на посилення державного контролю.

Тема 3. Закарпаття у XVI - першій половині XIX століття.

Правове становище Закарпаття у XVI-першій половині XVII століття. Реформація на Закарпатті. Ужгородська унія та її вплив на державно-правовий статус регіону. Становище краю після встановлення влади Габсбургів і участь закарпатців у визвольній війні угорського народу 1703-1711 років. Закарпаття у першій половині XVIII ст. Реформи Марії Терезії та їх вплив на Карпатські території.

Тема 4. Закарпаття у XIX- початку XX століття.

Криза феодално-кріпосницької системи і розвиток капіталістичних державних відносин (кінець XVIII – перша половина XIX ст.). Боротьба проти соціального та національно-політичного гніту (перша половина XIX ст.). Закарпаття під час революції 1848 – 1849 років. Політичне становище у Закарпатті у другій половині XIX–на початку XX ст. Суспільний і державний лад Австро-Угорської імперії. Основні засади законодавства. Становище Угорської Русі напередодні Першої світової війни. Становище у регіоні після жовтневого перевороту 1917 р. у Росії.

Тема 5. Проблеми статусу Підкарпатської Русі між двома світовими війнами (1918-1939 рр.).

Входження Підкарпатської Русі до складу Чехословацької республіки. Підкарпатська Русь в державній системі ЧСР. Діяльність автономних урядів на Закарпатті. Особливості основних галузей права. Розвиток державно-політичних подій в регіоні на початку 1939 року. Проголошення Карпатської України, спроби формування основних засад державності.

Тема 6. Правовий статус Закарпаття у складі Угорщини (1939-1944 рр.).

Окупація Карпатської України і запровадження регентського комісаріату Підкарпатської території. Парламентська діяльність угорських депутатів та Підкарпатські проблеми у раді міністрів Угорщини. Державно-правова діяльність уряду Карпатської України в екзилі. Визволення Закарпаття з-під угорської окупації.

Тема 7. Формування політико-правових засад Закарпатської України (1944-1945 рр.)

Спроба легітимізації Закарпатської України. З'їзд Народних Комітетів. Органи управління Закарпатської України. Формування правоохоронної та судової систем. Система законодавства Закарпатської України.

Тема 8. Механізм приєднання Закарпаття до УРСР

Політико-правові передумови Радянсько-Чехословацького договору 1945 року. Договір між Чехословацькою республікою та СРСР від 29 червня 1945 року. Реорганізація органів державної влади. Утворення Закарпатської області. Державно-правові наслідки воз'єднання Закарпатської України з УРСР.

Тема 9. Закарпатська область у складі Української РСР

Закарпаття у перше повоєнне десятиріччя (1945 – 1955) Соціально-політичне становище у регіоні після визволення. Впровадження радянської правової системи управління. Закарпаття у другій половині 50-х - першій половині 60-х років ХХ ст. ХХ з'їзд КПРС та демократизація суспільно-політичного життя. Закарпаття у період наростання кризових явищ (друга половина 60-х - перша половина 80-х років ХХ ст.) Деформації у суспільно-політичному житті у часи керівництва СРСР Л.Брежнєвим (1964 – 1982).

Тема 10 Державно-правовий розвиток Закарпаття після проголошення незалежності України

Закарпаття у роки перебудови. Курс на оновлення суспільства. Труднощі перебудови. Проголошення незалежності України. Суспільно-політичне життя області. Політичне, соціальне і правове становище краю у складі суверенної України. Проблеми державного статусу Закарпаття на початку ХХІ століття.

* Відповідно до Положення про порядок реалізації здобувачами вищої освіти права на вільний вибір навчальних дисциплін, рекомендований обсяг дисципліни становить 4 кредити ЄКТС, форма контролю – залік.

	Силабус навчальної дисципліни «Державно-правовий статус Закарпаття» Спеціальність: 081 Право Галузь знань: 08 Право	
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)	
Статус дисципліни	Навчальна дисципліна вибіркової компоненти з кафедрального каталогу	
Семестр	2 (другий)	
Обсяг дисципліни, кредити ЄКТС/загальна кількість годин	4 кредити / 120 годин	
Мова викладання	Українська	
Що буде вивчатися (предмет навчання)	Предметом вивчення навчальної дисципліни є державно-правове буття Закарпаття як складової частини України.	
Чому це цікаво/потрібно вивчати (мета)	Навчальна дисципліна спрямована на отримання магістрами знань базових історично-правових категорій, які розкривають природу державотворчих та правотворчих процесів, закономірностей та особливостей розвитку Закарпаття у контексті розвитку Української державності. Оволодіння основами державно-правової історії своєї країни є значною допомогою у самопізнанні, яке сприяє кращому розумінню основних засад держави і права. При цьому, розуміння основних етапів розвитку окремих регіонів забезпечує цілісну уяву щодо всіх аспектів виникнення та формування юридичних засад всієї країни і дозволяє майбутньому спеціалісту у своїй професійній діяльності здійснювати системний підхід до аналізу соціально-правових явищ та процесів, а також повноцінно застосовувати професійні навички на практиці.	
Чому можна навчитися (результати навчання)	Добирати, аналізувати, інтерпретувати, конкретно оцінювати і творчо використовувати наукову інформацію у сфері державно-правових процесів на території Української держави.	
Як можна користуватися набутими знаннями і вміннями (компетентності)	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел, розв'язувати задачі дослідницького характеру, спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня.	
Навчальна логістика	Зміст дисципліни	Знання європейської та світової державно-правової хронології, основних подій та процесів, що визначали статус Закарпаття, здатність описати історико-правові тенденції України від найдавніших часів до сьогодення, а також об'єктивно оцінити місце і роль окремих фактів та явищ у загально-історичному та державно-правовому контексті. Знання базових історично-правових категорій, які

	розкривають природу державотворчих процесів, закономірностей та особливостей розвитку регіону у контексті розвитку Української державності.
	Види занять: лекції, семінарські
	Методи навчання: лекційний виклад; навчальна дискусія; онлайн-навчання
	Форми навчання: очна, дистанційна
Пререквізити	Знання історії держави і права, загальні та фахові знання, отримані на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти
Пореквізити	Знання з навчального курсу можуть бути використані під час підготовки кваліфікаційної магістерської роботи, а також підготовці та складання державних іспитів
Інформаційне забезпечення з фонду Наукової бібліотеки та Електронного репозитарію ДВНЗ «УжНУ»	Наукова бібліотека УжНУ: Нариси історії Закарпаття. Т. 1 (з найдавніших часів – до 1918 р.) / Гол. редкол. І.М. Гранчак. Ужгород : Закарпаття. 1993. 436 с.; Т. 2 (1918–1945) / Гол. редкол. І.М. Гранчак. Ужгород : Закарпаття. 1995. 663 с.; Т. 3 (1946–1991) / Гол. редкол. М.М. Болдижар. Ужгород. 2003. 646 с. Електронний репозитарій ДВНЗ «УжНУ»: Болдижар М., Болдижар С. Державність на Закарпатті. Події, факти, оцінки. Ужгород : Ужгородський національний університет. 2003.212с.
Локація та матеріально-технічне забезпечення	Аудиторія теоретичного навчання
Семестровий контроль, екзаменаційна методика	Залік, тестування
Кафедра	Кафедра теорії та історії держави і права
Факультет	Юридичний факультет
Викладач (і)	Болдижар Сергій Михайлович
	Посада: доцент кафедри історії та теорії держави права
	Вчене звання: доцент
	Науковий ступінь: кандидат юридичних наук
	Профайл викладача: https://www.uzhnu.edu.ua/uk/cat/flaw-urtheory/staff
	Телефон: +38 0509507466
	Email: sergej.boldyzhar@uzhnu.edu.ua
Оригінальність навчальної дисципліни	Авторський курс, викладання українською мовою

Лінк на дисципліну	https://moodle.uzhnu.edu.ua/course/view.php?id=3502
Робоче місце:	ауд. 39. Юридичний факультет

Завідувач кафедри

Переш І.Є.

Розробник

Болдижар С.М.